

Čís. 14683.

Opomenula-li strana ve sporu o rozvod učiniti včas návrh, aby místo samosoudce projednal a rozhodl spor senát, nemůže tak již učiniti při pozdější změně v osobě samosoudce.

(Rozh. ze dne 8. listopadu 1935, R II 503/35.)

Ve sporu o rozvod manželství, který projednával samosoudce krajského soudu a v němž učinil již průvodní usnesení, navrhl zástupce žalované teprve při změně v osobě samosoudcově podle § 7 a) j. n., by rozepře byla projednána senátem. Prv ý s o u d vyhověl tomuto návrhu. R e k u r s n í s o u d uložil prvému soudci, by jako samosoudce v řízení dále pokračoval.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y :

Rozepře o rozvod nebo rozluku manželství má zpravidla projednati a rozhodnouti samosoudce, ale zákon zůstává stranám na vůli, by navrhly, aby spor byl projednán a rozhodnut senátem. Návrh takový, jenž nemusí býti nijak odůvodňován, může učiniti kterákoliv strana, musí však tak učiniti včas, t. j. dříve než samosoudce vydal průvodní usnesení (§ 7a) odst 3 j. n.). V té příčině není rozhodnou osobnost samosoudcova, nýbrž toliko přání stran, jež musí arci býti projeveno včas a je zcela lhostejno, z jakého podnětu návrh včas učiněn nebyl. Samosoudci, který projednává a rozhoduje spory manželské, nepřidělují se snad spory ty případ od případu, nýbrž podle pevného rozvrhu práce sestaveného počátkem každého roku, kteréžto přidělení jest mezi rokem pozměnitelné jen za podmínek, za kterých lze mezi rokem vůbec měniti rozvrh práce u soudu (srovn. Dr. Vážný, O ústroji a příslušnosti soudů str. 67, 68). Nepoužije-li strana zákonné výhrady a vydal-li samosoudce již průvodní usnesení, nemůže strana při pozdější změně v osobě soudce žádati, by rozepři projednal nyní senát. Projednával-li se pro změnu v soudcově osobě před novým soudcem znova, mají pro jednání před ním význam nejen dosavadní prohlášení stran v dřívějším jednání, ale důsledně i opomenutá prohlášení, která se měla státi do určité doby v dosavadním řízení (srovn. rozh. čís. 13619 sb. n. s.). Rekursní soud právem zrušil, správně změnil usnesení prvního soudu, jenž rozhodl, že projednati tuto rozepři přísluší senátu a přikázal samosoudci, aby v řízení pokračoval.

Čís. 14684.

K § 863 obč. zák.

K otázce, jakým způsobem musí se státi projev okresu a zemské správní komise, aby byl právně účinný.

(Rozh. ze dne 8. listopadu 1935, Rv II 903/33.)

Žalobce domáhá se na žalovaném okrese zaplacení určité částky za dodávku šterku. Proti žalobě namítl žalovaný mimo jiné, že nedošlo vůbec k platnému ujednání o této dodávce, ježto nedošlo o tom k usnesení tehdejšího silničního výboru ani k schválení takového usnesení nadřízeným úřadem. P r v ý s o u d žalobě vyhověl. D ů v o d y: Žalobce sice nemohl provéstí důkaz listinou o usnesení okresního silničního výboru o zadávce dodávání šterku, než přes to dodávka šterku byla roku 1924 po vypsání veřejné soutěže jemu zadána usnesením okresního silničního výboru v J. za ujednanou cenu. Usnesení to nebylo zemské správní komisi předloženo, oprava silnice byla však zemskou správní komisí schválena a byly schváleny též roční rozpočty, obsahující i položky za opravy silnic. Silnice opravovaly se na vyzvání zemské správní komise, ježto byly ve velmi špatném stavu a od zemské správní komise občas dojížděli na kontrolu opravy silnic úředníci. Ačkoli tedy nebylo prokázáno, že zadávka dodávání šterku žalobci usnesená okresním silničním výborem v J. byla schválena zemskou správní komisí, jak § 32 z. z. sl. předpisuje, je jisto, že rekonstrukce silnic ve jmenovaném okrese byla prováděna pod úřední kontrolou zemské správní komise. Nehledě k ustanovení § 32 uvedeného z. z. sl., předpisující u dodávek šterku na silnice okresu schválení zemského výboru (správní komise), ani k nedostatku důkazu o tom, že se v tomto případě stalo předepsanou úřední cestou, nelze považovati pro formální nedostatek takového schválení za neplatnou smlouvu o dodávání šterku, když byla okresním silničním výborem řádně usnesena, když rekonstrukce silnic, pro které bylo šterku použito, byla prováděna se schválením rozpočtů a pod úřední kontrolou nadřízeného zemského úřadu. S rekonstrukcí bylo přece nutně spojeno dodávání šterku. Žalobce ovšem neprávem opírá svůj nárok též o domnělé závazné prohlášení býv. okresního hejtmána o zaplacení jeho pohledávky, neboť podle ustanovení § 95 uvedeného zákona ze dne 14. července 1927 čís. 125 sb. z. a n. zastupuje sice okresní hejtmán okres jako právnickou osobu na venek, závazná právní jednání činí však okresní hejtmán za okres jen s jedním členem okresního výboru. Žalobci byla další částka v r. 1929 poukázána z peněz žalovaného okresu bez prejudice pro závazek okresu pouze zálohově. Jak vysvítá však z dopisu okresního hejtmána v Č. T. ze dne 21. července 1930, byla poukázána žalobci částka podle usnesení okresního výboru v Č. T., které nepodléhá schválení nadřízeného politického úřadu, a i zůstatek mohl by býti usnesením okresního výboru poukázán bez schválení nadřízeného úřadu. Jak jest patrno z protokolu ze dne 5. června 1930 okresního úřadu v Č. T., byla z nedoplatku zadržena žalobci zažalovaná částka pouze z důvodu méně dodaného množství šterku, aniž byly námitky proti jeho pohledávce z důvodu nesprávného postupu či nedostatku předepsaného schválení zadávky nadřízeným úřadem. Jestliže tedy byla žalobci podle pravoplatného usnesení okresního výboru ze zůstatku jeho pohledávky za šterk poukázána další částka jako doplatek jeho pohledávky za šterk, zažalovaná částka pak byla jen z důvodu méně dodaného množství zavržena, dlužno v tomto jednání spatřovati uznání co do důvodu žalobcovy pohledávky, popřené jen co do zadržetí částky. Pravoplatné usnesení okresního výboru ve schůzi 18. července 1930 oznámené právnímu zástupci žalobcovu okresním hejtmánem dne 31.

července 1930 jest pro žalovaný okres prohlášením soukromoprávně závazným. O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání. D ů v o d y: Okresní úřad mohl a musel zkoumati i jakost, množství a cenu dodaného a pro účely silniční převzatého šterku. Okresní úřad po případě okresní výbor, jenž v tomto případě vykonává hospodářskou činnost v okrese, může však své zkoumání obmeziti na výtky jen určité a může z jakéhokoliv důvodu od ostatních upustiti. Jak z připojeného spisu okresního úřadu jest patrné, učinil tak okresní úřad, obmezil své námítky proti vznesenému nároku skutečně jen na výši pohledávky, popíraje, že dodáno bylo tvrzené množství šterku, a to ještě jen ohledně silnice J.—B. V tom směru s dodavatelem šterku (žalobcem) jednal, prováděl dvojí zkoumání a přizpůsobil se konečně výsledku zkoušek tím, že uznal a také zaplatil pohledávku žalobcovu potud, pokud ji co do výše uznal za správnou. Tento postup byl usnesen okresním výborem ze dne 18. července 1930. Tímto dopisem samostatným nebyl převzat závazek žádný, stačilo proto, že ono sdělení podepsal okresní hejtman. Rozhodující bylo usnesení okresního výboru a jeho důsledek t. j. skutečné placení. Poukaz uznaného zbytku neobsahuje již dodatku bez prejudice jako dopisy předchozí. Jediná výhrada týče se neznámého množství. Tímto skutkem nastalo uznání pohledávky žalobcovy oprávněným orgánem co do důvodu; spornou jest jen další výše. Tímto uznáním sanoval okresní výbor všechny případné závady při zadávce šterku a jeho přebírání, pokud snad zde byly. Není žádného ani vnitřního rozporu se spisy, když soud první stolice s tímto uznáním počítal. Než první soud právem dospěl k závěru, že nutno vzíti za prokázáno, že dotyčné zadání šterku bylo nadřízeným úřadem schváleno. Jest ovšem správné, že nebyl nalezen spis bývalé zemské správní komise v O. o tomto předmětu. Tato okolnost samotná není ještě důkazem neschválení; nutno proto důkaz ten vésti jinak. A tu právem vycházel první soud z okolností, z nichž usuzovati nutno, že takový spis zde existoval, že v něm musely býti zprávy úředníků zemských kteří potvrdili, že kontrolovali rekonstrukční práce na silnici J.—B., po případě B. —N. a to opětovně. Dodávka šterku nebyla speciálně schválena, ale zemská správní komise schválila celkově opravu, případně rozpočet na opravu a tím také implicity zadání šterku; toto zadání samotno že přenechala silniční správní komisi.

N e j v y š š í s o u d zamítl žalobu.

D ů v o d y :

Předně dlužno zkoumati, zda lze v usnesení okresního výboru ze dne 18. července 1930 ve spojení s jeho projevem, učiněným se zástupci žalobce v dopise ze dne 21. července 1930, spatřovati uznání dluhu a to s takovým účinkem, jak to činí odvolací soud, jenž v něm spatřuje uznání dluhu co do důvodu, kterým byly sanovány všechny případné závady, pokud k nim snad přišlo při zadání dodávky šterku anebo při jeho přejímání. Netřeba řešiti otázku, zda by žalovaná korporace svými zákonnými zástupci mohla zásadně uznati závazek, ačkoli při zadávání nebylo šetřeno zákonných předpisů. Rozhodně by musilo býti takové uznání, jako každý projev vůle, který má míti právní relevanci, jasné

a určité, jak to má na mysli § 869 obč. z. o. Takové výslovné a jasné uznání zažalovaného dluhu nelze však ani z obou zmíněných již projevů vyčísti, protože tam výslovné uznání dluhu, ani pokud by šlo o důvod, obsaženo není. Nedá se však dovodit ani interpretačními zásadami obsaženými v § 914 a násl. obč. z. o., protože z obsahu neplyne nic jiného, nežli že žalovaný okres částku, kterou uznal za přiměřenou, žalobci poukázal. Z tohoto částečného uspokojení nelze však ještě usoudit, že se žalovaný okres chtěl vzdát jakýchkoli právních námitek, když se o něčem takovém v projevech zmínka nečiní a není z projevů ani patrné, zda o takových možných námitkách bylo vůbec uvažováno za jednání, které zřejmě vedeno bylo jenom k tomu, aby věc byla mimo-soudně urovnána ku prospěchu žalobcovu. Na tom nic nemění ani to, že v dopise nějaká výhrada obsažena nebyla, když v něm nebylo uvedeno, že by se žalovaná strana jakýchkoli námitek vzdala. Když pak jde o projev korporace, která podle zákonných ustanovení patří k právním subjektům, jež má na mysli §§ 867, 27 obč. z. o., pro jejichž projevy jsou vydány zcela přesné předpisy vyplývající právě z této povahy věci, pak nelze tu doplňovati projevy takových korporací výkladem, který by se dovozoval z jednání, jež pod předepsané projevy nespadá, a nelze tedy při výkladu zmíněných již projevů sáhnouti k § 863 obč. z. o. a dovozovati, že v dopisu je obsaženo uznání učiněné mlčky. Stejně má se věc také v té části, pokud odvolací soud na základě některých konkrétních skutečností, jež v souhlase s prvním soudem zjišťuje, v souhlase s tímto soudem dospívá k závěru, že dotyčné zadání dodávek šterku přece jen bylo nadřízeným úřadem schváleno. Že tohoto schválení bylo potřeba, uznával sám žalobce, třeba jako strana tvrdil, že o tom nevěděl; hájil se jenom tím, že z určitých skutečností musil dovozovati, že nadřízený úřad o zadání dodávek ví a že proti tomu námitek nečiní, tedy je schvaluje, a že mu nemůže býti přičítáno ku škodě, když zákonný postup se strany úřadů zachován nebyl. Než předpisy týkající se úpravy veřejného hospodářství byly řádně vyhlášeny a bylo povinností žalobcovou, aby se o nich včas náležitě poučil, když vstupoval do právního poměru k takové veřejnoprávní korporaci, a ve vlastním zájmu musil dbáti toho, aby předpisy byly zachovány, protože také o této právní skutečnosti jako předpokladu žalobního nároku náleželo jemu podati důkaz. Oba nižší soudy připouštějí, že takový důkaz podán nebyl; jestliže usuzují, že k takovému schválení musilo dojít, nejde vůbec o skutkové zjištění, nýbrž o úsudek, který může býti dovolacím soudem přezkoumán, když jest jeho správnost popírána. Oba nižší soudy připouštějí, že k nějakému formálnímu usnesení dozorčího úřadu nedošlo, ale dovozují souhlas onoho úřadu se zadáním dodávky žalobcovi, stejně jak to učinil žalobce z toho, že schválen byl rozpočet, že schválena byla oprava a že na jednání a provádění prací zúčastnění byli také úředníci dohlédacího úřadu. Než všechny ty a také jiné okolnosti, k nimž bylo za sporu žalobcem poukazováno, nestačí k tomu, aby nahradily zákonem předepsaný postup; ani tu nelze závazek předchůdce žalované a této samé dovozovati z nějakého konkludentního jednání podle § 863 obč. z. o. Jestliže tedy nebylo tu platné smlouvy o zadání šterku, protože tu nebylo potřebného schválení podle § 32 lit. c) zák. slezského čís. 33/98,

a když nedošlo ani k platnému uznání se strany žalovaného, pak nesejde na tom, kolik šterku bylo dodáno a v jaké jakosti, protože žalobci nelze přiznati nárok ani podle § 1041 obč. z. o., ve kteréž příčině lze poukázati k důvodům uvedeným v rozh. čís. 11559 a 7867 sb. n. s.

Čís. 16685.

K §§ 821 a 1407 obč. zák.

Ručení spoludědice, jenž převzal aktivní i pasivní pozůstalost podle inventáře, za dluh pozůstalostní neuvedený v inventáři.

(Rozh. ze dne 8. listopadu 1935, Rv II 940/33.)

Žalobce se domáhá na žalované zaplacení celého dluhu zůstavitelova 4.500 Kč a uvádí v žalobě, že žalovaná podle dědické dohody převzala od dědiců proti výplatě dědických podílů celou aktivní i pasivní pozůstalost po Alexandru Š-ovi (pachtýři), »takže v důsledku toho jest žalobci též práva na nezaplacené pachtovné.« Nižší soudy zamítly žalobu, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Dohoda ohledně zbytku pachtovného, které pachtýř za živa nevyplatil, byla uzavřena v první polovici října 1930, při čemž zároveň došlo ku zrušení pachtovní smlouvy. Tehdy ještě pozůstalost nebyla dědicům odevzdána. Žalovaná byla jenom jedním z přihlášených dědiců a nebyla ustanovena správcem pozůstalosti. Její jednání o zrušení pachtovní smlouvy a placení pachtovného uzavřené s manželkou propachtovatelovou, nemělo žádných právních účinků vůči propachtovateli — žalobci — jako věřiteli pozůstalosti. V pozůstalostním řízení došlo mezi dědici k dohodě, dle níž převzala pozůstalá manželka — žalovaná — celou pozůstalost proti tomu, »že zaplatí útraty pozůstalostního řízení a vyplatí pozůstalým dětem dědické podíly dobrovolně zvýšené.« Avšak tím nestala se universální dědkou, sukcesorkou všech práv a závazků zůstavitelových. Nestala se sama jedinou závaznou, zejména za všechny dluhy zůstavitelovy (srov. Právník 1893 str. 240, rozh. čís. 4925 sb. n. s.). Podle § 802 obč. zák. ručí sice žalovaná po odevzdání dědictví vlastním jménem, ale jen do výše hodnoty svého dědictví, svého dědického podílu. Věřitelé mohou žádati zaplacení ode všech dědiců dle poměru jich jednotlivých dědických podílů a kromě toho se zřetelem na ustanovení § 815 obč. zák. jen kvotou, která jest určena poměrem mezi cenou pozůstalého jmění a dluhy pozůstalostními při rozdělení stejným poměrem. K určení těchto předpokladů, na nichž závisí výše kvoty na uplatňovaný dluh připadající, schází přednes žalobcův jak po stránce skutkové tak také i důkazní. Jest to důsledkem mylného jeho právního názoru, jako by dědickou dohodou stala se žalovaná universální dědkou. Za tohoto stavu jest pokládati žalobu za neodůvodněnou následkem nedostatku pasivní legitimace na straně žalované.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky nižších soudů a prvnímu soudu uložil nové jednání a rozhodnutí.